

Аналіз захворюваності військовослужбовців ЗС України на гельмінтози за 1995–2008 рр.

**Г.В. ЛУГОВА, Ю.В. РУМ'ЯНЦЕВ, Л.І. ФІЛПЕНКО,
О.М. ІВАНЬКО, А.А. КОЖОКАРУ**

м. Київ

У статті розглянуто ситуацію щодо ураження гельмінтозами населення України, в тому числі військовослужбовців ЗС України. Наведено статистичні дані за 1995–2008 рр. про поширення гельмінтозів.

Ключові слова: *гельмінтози, інвазії, захворюваність, військовослужбовці, санітарно-профілактичні заходи*

В Україні щорічно виявляється до 400 000 хворих на паразитози, хоча статистика і не відображає справжньої ситуації. В останні роки в Україні за офіційними статистичними даними щорічно проводиться понад 17 млн лабораторних паразитологічних досліджень. При цьому в Україні виявляється більше 33 нозологій паразитарних хвороб. У структурі паразитарних хвороб гельмінтози складають 90%. Проте істинні масштаби поширення інвазій в Україні значно більші і з урахуванням різних експертних оцінок число інвазованих може досягати 5 млн [1, 2, 3].

До найбільш масових паразитарних захворювань відносяться: ентеробіоз – 725,83 випадків на 100 тис., аскаридоз – 158,03 випадків на 100 тис., трихоцефальоз – 35,44 на 100 тис. населення, що складає від загальної кількості випадків гельмінтозів – 75–79%, 15–18% та 4–6% відповідно. На дитяче населення припадає 90% усіх інвазованих. Однією з найважливіших проблем є боротьба з ентеробіозом. Ураженість учнів дуже висока: кожен 10 учень інвазований ентеробіозом. Кожна 20-а дитина дитячих дошкільних установ уражена гостриками [4, 5].

На даний час нажаль відсутні дані щодо захворюваності військовослужбовців на гельмінтози. Існують лише поодинокі роботи з цього питання. Наприклад, в роботі Степанченко К.А. (2009) були обстежені курсанти Харківського інституту ВПС. При первинному дослідженні на ентеробіоз яйця гостриків були виявлені у 30,05% курсантів. При повторному дослідженні через 3 міс після лікування яйця гостриків були виявлені у 26,76% курсантів, з них у 31,58% спостерігалася повторна інвазія, а у 68,42%- первинна інвазія [6].

Матеріали та методи дослідження

Нами була проаналізована захворюваність на гельмінтози серед цивільного населення та військовослужбовців ЗС України за матеріалами

офіційної статистики з використанням методів епідеміологічного, статистичного та соціального дослідження.

Результати дослідження та їх обговорення

На основі ретроспективного епідеміологічного аналізу захворюваності на гельмінтози військовослужбовців ЗС України нами були визначені основні її особливості у 1995–2009 рр.

Результати епідеміологічного аналізу захворюваності на гельмінтози військовослужбовців ЗС України в 1995–2009 рр. за середніми показниками рівнів захворюваності серед хвороб I класу військовослужбовців строкової служби довели, що вони займали двадцять друге рангове місце, а в структурі інфекційної захворюваності військовослужбовців офіцерського складу – вісімнадцяте рангове місце поряд з дифтерією, амебіазом, менінгококовою інфекцією та іншими інфекційними хворобами з відносно невисокою активністю епідемічного процесу.

В структурі захворюваності військовослужбовців ЗС України на хвороби I класу в 1995–2009 рр. питома вага захворюваності на гельмінтози коливалася від 0,01% у 2005 р. до 0,46% у 2006 р. серед військовослужбовців строкової служби та від 0,09% у 2003 р. до 1,00% у 1995 р. серед офіцерів.

Протягом останнього десятиріччя (2001–2009 рр.) в структурі госпіталізації військовослужбовців строкової служби гельмінтози складали від 0,01% у 2005 р. до 0,46% у 2006 р., госпіталізація військовослужбовців офіцерського складу через захворювання на гельмінтози у цей період не відбувалась, за винятком 2006 р., коли питома вага госпіталізації при гельмінтозах склала 1,75%.

Аналогічна ситуація створилася відносно показників працевтрат. В структурі працевтрат хвороб I класу питома вага працевтрат внаслідок гельмінтозів протягом 2001–2009 рр. коливалася серед військовослужбовців строкової служби від 0,03% у 2007 р. до 0,21% у 2001 р., серед офіцерів – від 0,005% у 2002 р. до 0,46% у 2005 р.

Нами було проведено порівняльний аналіз особливостей захворюваності на гельмінтози серед військовослужбовців ЗС України у 1995–2001 рр. та у 2002–2008 рр.

Результати проведеного ретроспективного епідеміологічного аналізу свідчать, що захворюваність на гельмінтози серед військовослужбовців строкової служби ЗС України у 1995–2001 рр. зберігалася на рівні незначних показників. В 1995 р. цей показник становив 0,16 на 1000 військовослужбовців. Після зниження показника захворюваності до 0,10 у 1996 р. відбулося його зростання до 0,29 на 1000 військовослужбовців у 1997 р. З 1998 р. захворюваність на гельмінтози особового складу ЗС України зменшувалась і досягла 0,07 у 2000 р., після чого відбувся незначний підйом захворюваності до 0,18 на 1000 військовослужбовців

у 2001 р. Тенденція до зниження захворюваності на гельмінтози військовослужбовців строкової служби протягом 1995–2001 рр. була вираженою серед офіцерів, середній темп зниження становив – 6,11% (рис. 1).

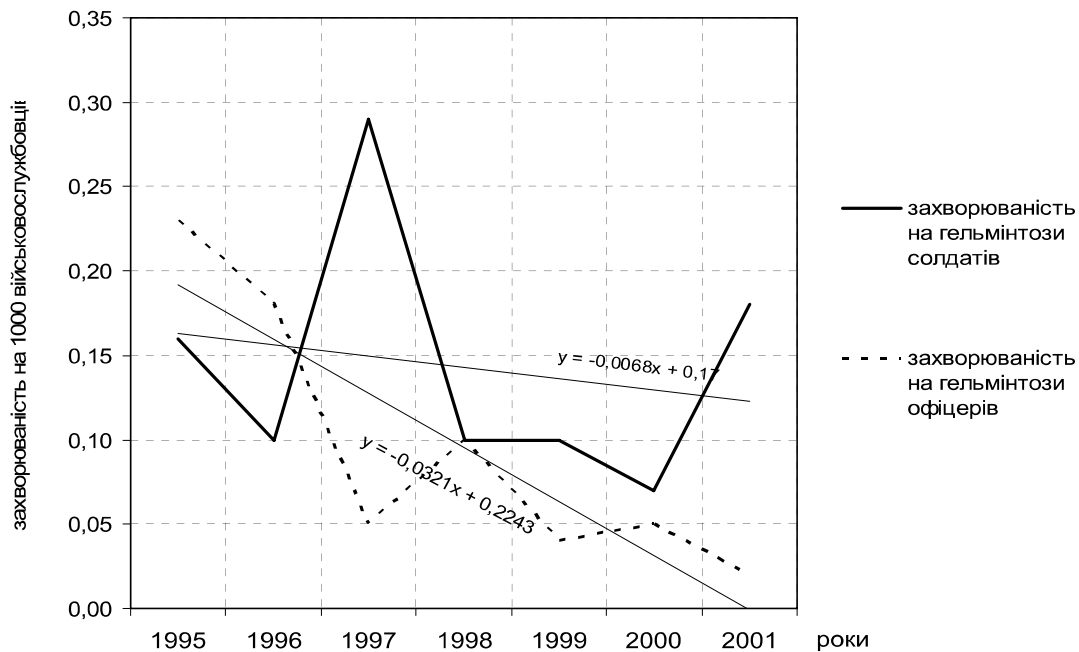

Рис. 1. Захворюваність на гельмінтози військовослужбовців ЗС України у 1995–2001 рр.

Захворюваність на гельмінтози військовослужбовців офіцерського складу становила у 1995 р. 0,23 на 1000 військовослужбовців. В наступні роки показник захворюваності зазнав поступового значного зниження та склав 0,02 на 1000 військовослужбовців у 2001 р. Серед військовослужбовців офіцерського складу спостерігалася біль виражена тенденція до зниження захворюваності на гельмінтози ніж серед військовослужбовців строкової служби, середній темп зниження склав – 43,18% (рис. 1).

Хоча у 1995–2001 рр. спостерігалася чітка тенденція до зниження захворюваності в цілому по ЗС України, з 2002 р. активність епідемічного процесу дещо підвищилась. Так, після незначних коливань показників захворюваності у 2002–2004 рр. на рівні 0,11–0,13 на 1000 військовослужбовців та зниження до 0,01 у 2005 р. захворюваність різко зросла у 2006 р. і становила 0,52 на 1000 військовослужбовців. У 2007 р. показник знову зменшився до 0,02, після чого відбувалось незначне зростання захворюваності до 0,10 на 1000 військовослужбовців у 2008 р. Тенденція до зростання захворюваності на гельмінтози військовослужбовців строкової служби протягом 2002–2008 рр. була помірною, середній темп її приросту становив 4,14% (рис. 2).

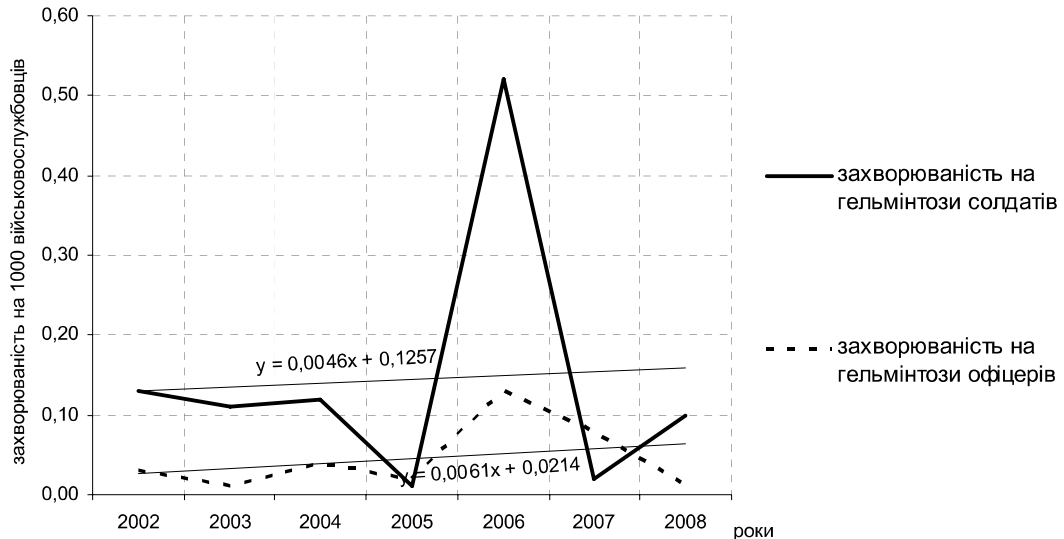

Рис. 2. Захворюваність на гельмінтози військовослужбовців ЗС України у 2002–2008 рр.

Показники захворюваності на гельмінтози військовослужбовців офіцерського складу також почали поступово зростати з 2002 р. і досягли 0,13, що відповідало піку підйому захворюваності серед солдатів. Після цього відбувалося зниження показників захворюваності до 0,01 на 1000 військовослужбовців у 2008 р. Тенденція до зростання захворюваності на гельмінтози військовослужбовців офіцерського складу була вираженою, середній темп приросту складав 17,08%.

Отже, у 2002–2008 рр. епідемічна ситуація з гельмінтозів в ЗС України дещо погіршилась за рахунок підвищених показників захворюваності у 2006 р. як серед солдатів, так і серед офіцерів, але, в цілому, залишається стабільною, що характерно для неінтенсивного типу розвитку епідемічного процесу.

Результати проведеного епідеміологічного аналізу свідчать, що захворюваність на гельмінтози серед цивільного населення у 1995–2008 рр. знизилась у 2 рази, але зберігалася на рівні значних показників (рис. 3).

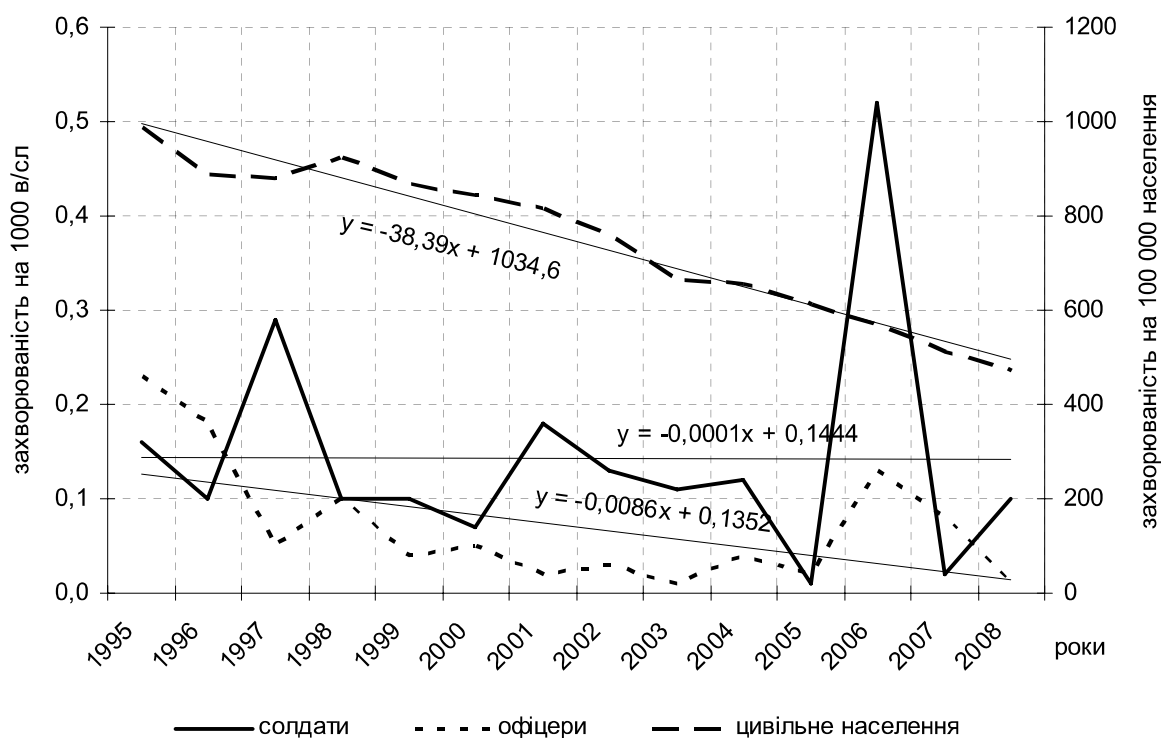

Рис. 3. Захворюваність на гельмінтози військовослужбовців ЗС у порівнянні з захворюваністю цивільного населення України у 1995–2008 рр.

Висновки

1. Відповідно до офіційної статистики, спостерігається зниження захворюваності на гельмінтози серед цивільного населення. Однак йдеться лише про зниження кількості зареєстрованих хворих, що не характеризує епідемічної обстановки та не свідчить про сприятливу епідеміологічну тенденцію.

2. Рівень ураження гельмінтами серед населення з урахуванням дитячого населення значно вищий, чим серед військовослужбовців.

3. Існуючі дані щодо захворюваності на гельмінтози серед військовослужбовців занижені, що свідчить про недосконалу систему обліку та незадовільну діагностику.

4. Слід поліпшити санітарно-просвітницьку роботу серед військово-службовців, надавати інформацію про можливі джерела інвазії та шляхи її передачі.

Література

1. Коваль О. Захворюваність на гельмінтози в Україні. Актуальність проблеми. Система профілактичних заходів, спрямованих на попередження й зниження захворюваності населення / О. Коваль // Інфекційний контроль. – 2005. – № 4. – С. 19–21.
2. Бодня К.І. Паразитарні хвороби в Україні: проблеми та перспективи / К.І. Бодня, О.І. Захарчук // Сучасні інфекції. – 2007. – № 2. – С. 18–23.
3. Павліковська Т.М. Ситуація з паразитарних хвороб в Україні та шляхи її поліпшення / Т.М. Павліковська // Збірник наукових праць Луганського націо-

нального аграрного університету. – Видавництво ЛНаУ, Ветеринарні науки. – 2003. – № 27/39. – С. 601–605.

4. Пішак В. П. Гельмінтози у дітей / В.П. Пішак, Ю.М. Нечитайло. – Чернівці: БДМА, 2000. – 233 с.

5. Виноград Н.О. Ентеробіоз – найпоширеніший контактний гельмінтоз в Україні / Н.О. Виноград, Г.В. Карпова // Практична медицина. – 2004. – № 2. – С. 100–102.

6. Степанченко К.А. Взаимоотношения между длительностью энтеробиозной инвазии и клинико-неврологическими, психофизиологическими и электрофизиологическими показателями у взрослых / К.А. Степанченко // Сучасні інфекції. – 2009. – № 1. – С. 36–47.

**Анализ заболеваемости военнослужащих
ВС Украины гельминтозами за 1995-2008 гг.**

**Г.В. ЛУГОВАЯ, Ю.В. РУМЯНЦЕВ, О.М. ИВАНЬКО,
Л.И. ФИЛИПЕНКО, А.А. КОЖОКАРУ**

В статье рассмотрена ситуация по заболеваемости населения Украины гельминтозами, в том числе военнослужащих ВС Украины. Приведены статистические данные за 1995–2008 гг. по заболеваемости гельминтозами.

Ключевые слова: *гельминтозы, инвазии, заболеваемость, военнослужащие, санитарно-профилактические мероприятия*

**Analysis of helminthosis morbidity among servicemen
of Ukrainian armed forces in 1995-2008**

**H.V. LUGOVA, J.V. RUMYANTSEV, O.M. IVAN'KO,
L.I. FILIPENKO, A.A. KOZHOKARU**

A situation with helminthosis morbidity of the population of Ukraine to include servicemen of Ukrainian Armed Forces is shown in the article. Statistical data of helminthosis morbidity in 1995-2008 is demonstrated.

Key words: *helminthosis, invasion, morbidity, servicemen, sanitary-prophylactic measures*